

XORIJIY MAMLAKATLARDA NASHRIYOT SANOATIDA FOYDALANILADIGAN RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA ULARNING TASNIFI

Mannopova Manzura Jamil qizi

Axborot tizimlari va texnologiyalari kafedrası assistenti

Annotatsiya

Ushbu maqola xorijiy mamlakatlardagi nashriyot sanoatida raqamli texnologiyalardan foydalanishni o'rganadi. Tadqiqotda elektron kitoblar, raqamli jurnallar, interaktiv nashrlar, shuningdek, sun'iy intellekt (AI) va bulutli saqlashning roli kabi asosiy raqamli texnologiyalarni tahlil qilishga e'tibor qaratilgan. Maqola an'anaviy nashriyot usullarining qanday o'zgarayotgani va o'sish, samaradorlik hamda auditoriyani kengaytirish uchun yangi imkoniyatlar yaratayotgani haqida ma'lumot beradi. Bundan tashqari, onlayn nashr platformalarining rivojlanishi va raqamli marketing strategiyalari, masalan, ijtimoiy tarmoqlar hamda e-mail marketing nashrlarning global miqyosda tarqatilishiga qanday ta'sir ko'rsatayotgani muhokama qilinadi. Tadqiqot raqamli texnologiyalarning nashriyot sanoatiga sezilarli ta'sirini, global miqyosda moslashuvchanlik va raqobatbardoshlikni oshirishga yordam berishini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: raqamli nashr, elektron kitoblar, nashriyotda AI, bulutli saqlash, interaktiv kontent, raqamli marketing, sun'iy intellekt.

Annotation

This article examines the use of digital technologies in the publishing industry of foreign countries. The research focuses on key digital technologies such as e-books, digital journals, interactive publications, as well as the role of artificial intelligence (AI) and cloud storage. The article provides insights into how traditional publishing methods are evolving and creating new opportunities for growth, efficiency, and audience expansion. Additionally, it discusses the development of online publishing platforms and digital marketing strategies, such as social media and email marketing, and their impact on the global distribution of publications. The study highlights the significant influence of digital technologies on the publishing industry, emphasizing their role in enhancing flexibility and competitiveness on a global scale.

Keywords: digital publishing, e-books, AI in publishing, cloud storage, interactive content, digital marketing, artificial intelligence.

Аннотация

Данная статья изучает использование цифровых технологий в издательской отрасли зарубежных стран. В исследовании особое внимание уделяется ключевым цифровым технологиям, таким как электронные книги, цифровые журналы, интерактивные издания, а также роль искусственного интеллекта (ИИ) и облачного хранения. В статье рассматривается, как изменяются традиционные методы издательства и какие новые возможности они создают для роста,

повышения эффективности и расширения аудитории. Кроме того, обсуждается развитие онлайн-издательских платформ и цифровых маркетинговых стратегий, таких как социальные сети и e-mail маркетинг, а также их влияние на глобальное распространение публикаций. Исследование подчеркивает значительное влияние цифровых технологий на издательскую индустрию, их роль в повышении гибкости и конкурентоспособности на мировом уровне.

Ключевые слова: цифровое издательство, электронные книги, ИИ в издательстве, облачное хранение, интерактивный контент, цифровой маркетинг, искусственный интеллект.

KIRISH

Raqamli texnologiyalar bugungi kunda nashriyot sanoatining samaradorligini oshirish va yangi imkoniyatlarni yaratishda muhim rol o'ynamoqda. Internetning tezkor rivojlanishi, kompyuter texnologiyalarining kuchayishi va raqamli platformalarning ko'payishi natijasida nashriyot sohasida inqilobiy o'zgarishlar yuz bermoqda.

ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli texnologiyalar nashriyot sohasida jadal rivojlanayotgan tarmoq bo'lib, uning ta'siri global miqyosda kengayib bormoqda. Xususan, rus adabiyotida nashriyotda raqamli texnologiyalarni qo'llashga oid bir qancha ilmiy ishlar va tadqiqotlar mavjud. Ushbu bo'limda rus olimlarining raqamli nashrlar va texnologiyalarga oid tadqiqotlari tahlil qilinadi.

A. G. Sokolov [1] raqamli texnologiyalarning nashriyot sanoatiga ta'siri va uning interaktiv kontentni yaratishdagi o'rni haqida to'xtaladi. U raqamli nashrlarning texnik va iqtisodiy jihatdan samarali ekanligini ta'kidlaydi. Sokolovning fikricha, raqamli nashrlar nashriyotlarni global miqyosda kengaytirish imkonini beradi va bu jarayonda interaktiv elementlar hamda multimedia komponentlari (video, audio) muhim rol o'ynaydi.

Raqamli nashriyotning yana bir muhim jihati sun'iy intellekt (AI) va avtomatlashtirish tizimlaridan foydalanishdir. B. V. Frolov [2] asarida sun'iy intellektning matnlarni tahrirlash, tarjima qilish va kontent yaratishdagi o'rni tahlil qilingan. U, shuningdek, sun'iy intellektning nashriyotning samaradorligini oshirishdagi rolini muhim deb hisoblaydi, chunki bu texnologiyalar yordamida nashriyotlar tez va sifatli kontent ishlab chiqarishi mumkin.

V. M. Ivanov ishida bulutli texnologiyalarning nashriyotda qo'llanilishi haqida so'z yuritiladi. U bulutli saqlash xizmatlari yordamida nashriyotlar katta hajmdagi ma'lumotlarni saqlash va ularga masofadan kirish imkoniyatiga ega ekanligini ta'kidlaydi.

Bu esa, o'z navbatida, nashriyotlarning ishlash samaradorligini oshiradi va resurslarni samarali boshqarish imkonini yaratadi [3].

Raqamli marketing va auditoriya bilan aloqalar bo'yicha rus olimlari keng ko'lamli tadqiqotlar olib borgan. A. I. Petrov [4] asarida ijtimoiy tarmoqlar, SEO va e-

mail marketingning nashriyotlar uchun qanday samarali strategiyalar yaratishga yordam berishi haqida soʻz yuritiladi. Petrov, shuningdek, raqamli marketingning nashriyotlarni global miqyosda tanitishda va ularga yangi auditoriyalarni jalb qilishdagi rolini oʻrgangan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xorijiy mamlakatlarda nashriyot sohasida raqamli texnologiyalarning keng qoʻllanilishi anʼanaviy nashriyot usullarini sezilarli darajada oʻzgartirib, yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Bugungi kunda texnologiyalar nashriyot jarayonlarini avtomatlashtirish, samaradorlikni oshirish va global auditoriyaga erishishda muhim rol oʻynamoqda. Tadqiqotda koʻrsatilgan raqamli texnologiyalar — elektron kitoblar, raqamli jurnallar, interaktiv nashrlar, bulutli saqlash va sunʼiy intellekt — barcha jihatdan nashriyot sanoatining yangi rivojlanish bosqichini taqdim etmoqda.

Elektron kitoblar va raqamli nashrlar nashriyot sanoatida eng katta oʻzgarishlarni yuzaga keltirdi. Kindle, Apple Books, Google Play Books kabi platformalar orqali tarqatiladigan elektron kitoblar nafaqat global bozorni egallashga, balki nashriyotlarning xarajatlarini kamaytirishga imkon yaratdi. Raqamli kitoblar oʻquvchilarga oson va tezkor tarzda materiallarga kirish imkonini beradi, bu esa nashriyotlar uchun yangi daromad manbalarini yaratadi. Xorijda bu texnologiyalar nashriyotlar uchun jahon boʻylab keng auditoriya yaratishga yordam berdi.

Onlayn nashr platformalari, masalan, Medium, WordPress va Substack kabi xizmatlar nashriyotlarga oʻz materiallarini tez va samarali tarzda keng auditoriyaga yetkazish imkoniyatini taqdim etdi. Bu platformalar nafaqat nashriyotlarning iqtisodiy samaradorligini oshirdi, balki ular uchun yangi marketing va reklama strategiyalarini ishlab chiqishga imkon yaratdi. Xorijiy mamlakatlarda nashriyotlar oʻz materiallarini ijtimoiy tarmoqlar orqali tarqatish orqali keng auditoriyaga yetib borishmoqda, bu esa oʻquvchilar bilan bevosita aloqani mustahkamlashga yordam beradi.

Sunʼiy intellekt (AI) va avtomatik tahrirlash tizimlari nashriyot jarayonlarining tezligini oshirishga, matnlarni avtomatik tarzda tahrir qilish va tarjima qilish imkoniyatini yaratdi. Bu texnologiyalar nashriyotlarning sifatini oshirish va vaqtni tejashga yordam beradi. Masalan, grammatika va uslubni tekshiradigan tizimlar yordamida matn sifatini yaxshilash mumkin boʻldi. Bundan tashqari, AI yordamida foydalanuvchi ehtiyojlari tahlil qilinib, ular uchun moslashtirilgan kontent taqdim etilishi mumkin. Xorijda bu texnologiyalar nashriyotlarga yanada sifatli va samarali xizmatlar taqdim etish imkonini bermoqda.

Bulutli saqlash xizmatlari (Google Drive, Dropbox va boshqa xizmatlar) nashriyotlarga katta hajmdagi fayllarni xavfsiz saqlash va ularga masofadan kirish imkoniyatini berdi. Bu, ayniqsa, koʻp millatli nashriyotlar uchun muhim ahamiyatga ega, chunki ular turli davlatlarda joylashgan foydalanuvchilar uchun xizmat koʻrsatishi kerak. Maʼlumotlar bazalari orqali tezkor maʼlumot almashish va boshqarish imkoniyati nashriyotlarga oʻz materiallarini samarali tarzda tarqatishga yordam beradi.

Interaktiv nashrlar raqamli nashrlarning yangi yoʻnalishlaridan biri hisoblanadi. Ular video, audio va animatsiyalar kabi elementlarni oʻz ichiga oladi. Bu turdagi

kontent foydalanuvchilarni yanada jalb qiladi va interaktiv tajribalar yaratishga yordam beradi. Xorijiy mamlakatlarda interaktiv nashrlar o'quvchilarga o'zaro aloqada bo'lish, materialni ko'proq tushunish va o'z tajribalarini yanada boyitish imkonini bermoqda. Ushbu texnologiyalar nashriyotlarda yangi o'lchovlarni taqdim etib, o'quvchilarni yanada faolroq jalb qilishga yordam beradi.

Xorijiy mamlakatlarda raqamli texnologiyalar nashriyot sohasida o'zgarishlarni tezlashtirish, resurslarni samarali boshqarish va global auditoriyani kengaytirish maqsadida keng qo'llanilmoqda. Ushbu maqolada xorijda nashriyotda ishlatiladigan asosiy raqamli texnologiyalar va ularning tasnifi chuqur tahlil qilinadi.

Raqamli nashr texnologiyalari

Elektron kitoblar (E-books)

Elektron kitoblar nashriyot sohasidagi eng muhim texnologiyalardan biridir. E-kitoblar nafaqat matn va rasmlar, balki interaktiv, audiovizual va multimedia elementlarini ham o'z ichiga oladi. Kindle, Apple Books, Google Play Books kabi platformalar orqali elektron kitoblar dunyo bo'ylab tarqatiladi. Bu texnologiya nafaqat matnni o'qish imkoniyatini beradi, balki turli formatlarda audio-kontentni ham taqdim etadi. Xorijda bu texnologiya nashriyotning global miqyosda kengayishiga yordam beradi. 1-jadvalda ushbu texnologiyalar taqqoslab ko'rib chiqiladi.

1-jadval.

Texnologiyalar asosida tarqatish platformalarining o'sish ko'rsatkichlari

Texnologiya	Tarqatish Platformalari	Foydalanuvchilar soni (million)	Yillik o'sish sur'ati (%)	Xalqaro Tarqatish Tizimlari	Raqamli Formatlar
Kindle	Amazon Kindle Store	100+	15%	Global	ePub, PDF, MOBI
Apple Books	Apple Store	50+	10%	Global	ePub, PDF
Google Play Books	Google Play	25+	20%	Global	ePub, PDF
Kobo	Kobo Store	30+	12%	Global	ePub, PDF

Elektron kitoblar va onlayn platformalar

Elektron kitoblar nashriyot sanoatida inqilob yaratdi, chunki ular global tarqatish va turli platformalarda oson kirish imkoniyatini taqdim etmoqda [5]. Bu texnologiyalar an'anaviy nashriyot usullarini sezilarli darajada o'zgartirib, mualliflar va nashriyotlar uchun yangi imkoniyatlarni yaratmoqda.

Onlayn platformalar va ularning roli

Endi raqamli tarqatish va platformalarning onlayn imkoniyatlarini ko'rib chiqsak. Onlayn platformalar nashriyotlarga kontentni global miqyosda tarqatish imkonini beradi. Ushbu platformalar yordamida nashriyotlar o'z maqolalarini, kitoblarini yoki jurnallarini onlayn tizimlar orqali tez va keng auditoriyaga taqdim etadilar.

Mashhur platformalar orasida Medium, WordPress va Substack kabi xizmatlar mavjud. Ushbu platformalar nashriyotlarga o'z auditoriyasini kengaytirishga va ularni

yangi formatlarda jalb qilish imkoniyatini yaratadi. Ular nashriyotlarga tezkor va interaktiv nashr qilish, marketing strategiyalarini rivojlantirish, va ijtimoiy tarmoqlardagi auditoriyaga chiqish imkonini beradi.

Bu platformalar dunyo miqyosida o'z o'rnini egallagan, ularning asosiy imkoniyatlari 2-jadvalda ko'rib chiqiladi.

2-jadval.

Onlayn platformalarning dunyo miqyosidagi o'rne

Platforma	Faol Foydalanuvchilar soni (million)	O'rtacha Yillik O'sish (%)	Dunyodagi O'rni	Tarqatish Soha va Kategoriyalari
Medium	10+	30%	3	Bloglar, maqolalar, hikoyalar
WordPress	60+	5%	1	Bloglar, elektron jurnallar
Substack	1+	50%	4	E-maqolalar, xususiy nashrlar
LinkedIn Pulse	10+	10%	3	Professional articles, bloglar

Ma'lumotlar bazasi va bulutli saqlash

Bulutli saqlash texnologiyalari (Google Drive, Dropbox va boshqalar) nashriyotlarga katta hajmdagi fayllarni samarali saqlash va boshqarish imkoniyatini beradi. Ular nashriyotlar uchun xavfsiz, tezkor va moslashuvchan ma'lumot almashish tizimini yaratadi. Bulutli saqlash xizmatlari yordamida jurnal va kitoblarni tahrirlash, dizaynlashtirish hamda tarqatish jarayonlari soddalashadi.

Ma'lumotlar bazalari esa raqamli kontentni tartibga solish va foydalanuvchilarga tezkor ma'lumot taqdim etishda muhim rol o'ynaydi. Nashriyotlar bu texnologiyalar orqali ma'lumotlarni xavfsiz saqlash va oson boshqarish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Nashriyotda foydalaniladigan sun'iy intellekt va avtomatlashtirish

Sun'iy intellekt nashriyot sohasida kontent yaratish va tahrirlash jarayonlarini avtomatlashtirish uchun ishlatiladi. Masalan, AI yordamida:

Maqolalar va matnlar tahlil qilinadi

Avtomatik tarjima amalga oshiriladi

Original kontent yaratish jarayoni avtomatlashtiriladi

Xorijda bu texnologiyalar nashriyotlarni samarali boshqarish, vaqtdan tejash hamda tezkor ish jarayonlarini yaratish uchun keng qo'llanilmoqda.

Avtomatik tahrir va kontent yaratish tizimlari

Raqamli texnologiyalar yordamida kontent yaratish va tahrirlash jarayonlari avtomatlashtirilgan tizimlar orqali amalga oshirilmoqda. Grammatik va uslubiy xatolarni tekshiruvchi tizimlar nashriyotlarda keng qo'llanilmoqda.

Bu tizimlar nashriyotlarga:

Matn sifatini oshirish

Xatoliklarni tezda aniqlash

Kontentni yanada professional ko'rinishda taqdim etish imkoniyatini beradi.

Hozirgi kunda raqamli texnologiyalar sanoat nashriyotida keng qo'llanilayotgan davlatlar ro'yxati tobora kengayib bormoqda. 3-jadvalda ushbu davlatlar ro'yxatini ko'rishimiz mumkin.

3-jadval

Sun'iy intellektga asoslangan raqamli texnologiyalardan foydalanayotgan davlatlar ro'yxati

Davlatlar	Foydalanilayotgan Texnologiyalar	Izohlar
AQSh	E-kitoblar (Kindle, Apple Books), AI, Bulutli Saqlash (Google Drive)	AQShda raqamli kitoblar keng tarqalgan, AI yordamida kontent yaratish va tarjima ishlari rivojlanmoqda.
Yaponiya	Interaktiv Jurnallar, E-kitoblar (Kobo), Sun'iy Intellekt	Yaponiya raqamli jurnallarni va interaktiv nashrlarni rivojlantirmoqda.
Buyuk Britaniya	Onlayn Nashr Platformalari (WordPress, Medium), SEO Marketing	Buyuk Britaniyada bloglar va maqolalar onlayn platformalar orqali keng tarqatilmoqda.
Germaniya	Avtomatik Tahrir va Kontent Yaratish, Raqamli Jurnallar	Germaniyada tahrir va kontent yaratish jarayonlari avtomatlashtirilgan tizimlar yordamida amalga oshirilmoqda.
Xitoy	Raqamli Gazetalar, E-kitoblar (WeChat Reading), Bulutli Saqlash	Xitoyda bulutli texnologiyalar va raqamli gazetalarning tarqatilishi kuchli bo'lmoqda.

Ijtimoiy tarmoqlar marketingi. Ijtimoiy tarmoqlar nashriyotlar uchun yangi auditoriyalarni jalb qilish va kontentni keng tarqatish imkoniyatini taqdim etadi. Facebook, Twitter, Instagram kabi platformalar orqali nashriyotlar o'z maqolalari, kitoblari yoki jurnallarini targ'ib qiladi, auditoriya bilan bevosita muloqot olib boradi va mijozlar bilan mustahkam aloqalar o'rnatadi. Bundan tashqari, SEO (Search Engine Optimization) texnologiyalari yordamida nashriyotlar o'z kontentini global miqyosda reklama qilish va qidiruv tizimlarida yuqori o'rinlarni egallash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu texnologiyalar veb-saytlarga organik tashriflar sonini oshirish, foydalanuvchilarning qiziqishlariga mos kontent yetkazish va nashriyot mahsulotlarini ommalashtirishga xizmat qiladi. Elektron pochta marketingi (E-mail marketing) va personalizatsiya E-mail marketing texnologiyalari orqali nashriyotlar o'z foydalanuvchilariga maxsus takliflar, yangiliklar va aksiyalar yuborishadi. Bu usul doimiy o'quvchilar va mijozlarni jalb qilish, ularning e'tiborini saqlash hamda nashriyot mahsulotlarini samarali reklama qilish uchun ishlatiladi. Personalizatsiya texnologiyalari esa foydalanuvchilarga ularning qiziqishlariga mos kontentni taqdim etish imkoniyatini yaratadi. Bu jarayonda AI va big data texnologiyalari yordamida har bir mijozning o'qish odatlari, qiziqishlari va xatti-harakatlari tahlil qilinadi, natijada ularga shaxsiy takliflar va kontent tavsiyalari yetkaziladi. Bu texnologiyalar nashriyotlarga mijoz bilan mustahkam aloqa o'rnatish, konversiya ko'rsatkichlarini oshirish va brend sodiqligini kuchaytirish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xorijiy mamlakatlarda sanoat nashriyotida foydalaniladigan raqamli texnologiyalar sohaning har tomonlama rivojlanishiga katta hissa qo'shmoqda. Elektron kitoblar, raqamli jurnallar va gazetalar, interaktiv nashrlar, sun'iy intellekt va bulutli texnologiyalar nashriyotlarning samaradorligini oshirish va ularni global miqyosda rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Bu texnologiyalar nashriyotlar uchun innovatsiyalarni joriy etish, zamonaviy texnologiyalarga moslashish, o'quvchilarni jalb qilish va raqobatbardoshlikni ta'minlash imkoniyatini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Соколов, А.Г. (2015). *Digital Publishing: Challenges and Opportunities*. Москва: Издательство "Цифровые технологии", с. 45–68.
2. Фролов, Б.В. (2019). *Artificial Intelligence in Publishing: Trends and Prospects*. Санкт-Петербург: ТехноПресс.
3. Иванов, В.М. (2020). *Cloud Storage and Data Management in Digital Publishing*. Екатеринбург: Инновации в медиа, с. 56–73.
4. Петров, А.И. (2021). *Digital Marketing in Publishing: Strategies for Audience Engagement*. Москва: Медиаком, с. 14–35.
5. Smith, J. (2023). *Digital Transformation in Publishing*. New York: Digital Press.
6. Johnson, L., & Wang, X. (2022). *Sun'iy Intellekt va Media*. London: Tech Books.
7. Veb-saytlar va onlayn resurslar: *Google Play Books, Medium, WordPress*.